

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in valja s poštnino vred in v Mariboru s poštnim na dom na celo leto 4 K, pol leta 3 K in na četrt leta 1 K. Naročnina na Nemčijo 5 K, na druge tujerazstrelje 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Delavci „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroska cesta št. 5, vnaprejem naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petdesete na enkrat 15 vin, na dvakrat 25 vin, na trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede tistega dne, na katerem se počinja prebiti.

Pozdravljeni!

Redke goste bo imel Ljutomer dne 10. in 11. avgusta v svoji sredini. Naša katoliška omladina se zbere v njem k prijateljskemu sestanku in resnemu posvetovanju. Marsikateri od njih še ni dosegel 20. leta svoje mladosti, vendar je ta mladeniška četa že predmet strastnega sovraštva, pa tudi gorke ljubezni. Sovražijo katoliško dijake sovražniki vsega, kar se imenuje katoliško; ljubi pa jih vse, komur je naša vera sveta in draga.

Ljutomer je družabno središče Murskega polja in Slovenskih goric. Občinski zastop pa je še sicer v tujih rokah, toda večina prebivalstva je narodnega mišljenja. V zgodovini slovenske narodne zavednosti je igral Ljutomer veliko vlogo. Dogodki l. 1848. in časi taborov so ozko zvezani z Ljutomerom. Iz Ljutomera so nam stajerskim Slovencem izhajali žarki zlate narodne ljubezni.

Bili smo takrat še edini in le naš materin jezik je bil zaničevan. Časi so se spremenili. Hudozne roke nekaterih mladih samoljubcev so raztrgale staro slovo in iz njih srca je začel bruhati gnjev proti katoliški stvari. Sedaj se moramo braniti na dve strani. Proti bratom imamo braniti svojo vero, proti tujcem svoj jezik, in žal, večkrat oboje proti obojim.

Brezupen bi bil naš boj, ako bi ne imeli za seboj mladega, navdušenega naraščaja. Kako mnogoštevilne so te vrste med našim zvestim kmečkim ljudstvom, pokazali so nam mladeniški shodi v zadnjih letih. Shod v Ljutomeru pa bo pokazal, da imajo naši kmečki mladeniči tudi obilo somišljenikov med našim dijaštvom, med naraščajem slovenske inteligence.

Abituriienti! Dijaki! Naše orožje se bo de skrhalo, naše roke bodo otrpnele od hudega in vročega boja, katerega moramo biti za katoliško-narodno idealo. Toda vstrajajmo bomo, da pride čas, ko vam lahko prepustimo prve vrste v boj, ter položimo v vaše roke neomadeževano zastavo katoliško-narodno. Iz Ljutomera so prihajali valovi krepke narodne ljubezni začasni narodnostni boj, sedaj ko se je začel tudi med našim ljudstvom biti boj zaradi svetovnega naziranja, ustvarja nam Ljutomer tudi za ta boj najboljše upe.

Podlistek.

Deseti brat.

Spisal F. S. P.

Ko sem se doma hodil v šolo in mislil, da je abecednik najučenejša knjiga na svetu, tedaj smo začeli bosopeti otroci po šoli k Knaflijevemu čebelnjaku.

Knafelj je bil star mož zgubane čela in resnega lica. Bralo se je na njegovi vnanosti, da je mož precej skusil v svojem življenju.

Če je bil pri čebelnjaku, spravili smo se otroci okoli njega in ga prosili, da nam je povedal kako dogodbo iz svojega življenja.

Nekega lepega dne smo ga našli prav dobre volje; prosili smo ga vsi, naj nam še enkrat pove, „kako je desetega brata lovil.“

Mož nam je drage volje ustregel in pričel pripovedovati to-le zgodbo:

Ravno okoli sv. Mihela bo, če prav pomnim, že 75 let od tega dogodka. Tedaj sem bil vse bolj korenjak, kakor sedaj. To sem vam bil raven kakor sveča, in ne zguban, kakor me tukaj vidite. V celi soseski in še daleč na okoli se nisem jaz nobenega vstrašil.

Moj starejši brat, rajni France, Bog mu daj dobro, je šel od doma v Dolino in ondi kmetoval. Gospodaril je varčno, da celo malo skoparil je.

Ko sem ga obiskal, pokazal mi je v skrivni omari poln lonec srebrnega denarja. Jaz sem ga precej opomnil, da naj dene denar rajši na obresti; on pa je trdil, da je vse bolj varno, če ga ima pod lastno streho. Dalje ga nisem svaril in poučeval, ker je bil malo trmoglav.

Verno slovensko kmečko ljudstvo, pozdravlja iz vsega srca svoje katoliško dijaštvo. Gorko in srčno pozdravljeni!

Zanimiv shod na Velehradu.

Zadnjič smo že kratko poročali o shodu na Velehradu, ki se je pečal z vprašanjem o zedinjenju vzhodne in zahodne cerkve. V soboto predpoldnem je ta shod končal svoje delo, nadškof levovski grškega obreda je imel v cerkvi izpred oltarja krasen govor na vdeležence, nadškof iz Sofije Menini pa je zapel zahvalno pesem. Popoldne so pa imeli ožjo sejo odposlanci, katere je shod izbral izmed vseh slovanskih narodov (od Slovencev sta izvoljena dr. Grivec in Ljubljani in dr. Kovačič v Mariboru), katerih naloga je, širiti apostolsko misel sv. Cirila in Metoda pri svojih rojakih, proučevati zblizanje vzhodne in zahodne cerkve ter pripravljati tvarino za prihodnji kongres, ki se bo vršil zopet na Velehradu l. 1908.

Ko je bilo učeno delo končano, se je pa začela ljudska slavnost. Moravski Čehi imajo dobro razvito društvo „Apostolat sv. Cirila in Metodija“, ki šteje nad 50.000 udov ter z molitvijo in miloščino pospešuje zedinjenje cerkev med Slovani. To društvo je imelo drugi dan svojo glavno skupščino. Od vseh strani so proti večeru prihajale cele procesije dobrega moravskega ljudstva v zanimivih narodnih nošah, ki so žalibog pri nas že celo izginile. Malo pred 7. uro smo se zbrali vsi ob slavoloku pri Cirilovi kapeli ter spremljani z godbo korakali v cerkev; pred nami so nosili dečki na drogovih tablice, na katerih je bilo zapisano, od kod je kdo. Med mnogoštevilnimi domačimi kraji si videl tablice z napisom: Rim, Petrograd, Levov, Zagreb, Ljubljana, Maribor itd.

Pri velikih vratih jezuitskega samostana nas je pričakal nadškof Menini ter nas spremil v velikansko in lepo cerkev. Mogočno je odmevala iz tisočerihih grl lepa Ciril-Metodova pesem. Eden izmed domačih očetov jezuitov je imel pridigo, v kateri je kratko razložil važnost Ciril-Metodovega apostolata, potem je pa bil blagoslov. Drugo jutro je bilo skupno sv. obhajilo, okoli pol 9. ure pa se je začelo zborovanje pod milim nebom, katerega se je udeležilo do 4000 oseb; na visokem odru so poleg predsedništva bili zastopniki vseh slovanskih narodov. Kanonik Pospisil iz Olomunca je pozdravil navzoče, zlasti zastopnike drugih slov. narodov. Visokošolec Vrabec je kratko očrtal življenje sv. Cirila in Metoda, za njim pa je spregovoril sofijski nadškof

Menini, ki je v bolgarskem jeziku vspodbujal k apostolskemu delovanju za zedinjenje cerkev ter svoj govor končal s škofovskim blagoslovom. Jako lepo je potem govoril v češčini tovarnar Václav Zbořil iz Bistrice o zaslugah, ki si jih je pridobila cerkev za omiko. Nobena druga vera, je rekel med drugim, nobena cerkev, nobena stranka nima toliko zaslug za omiko, kakor katoliška cerkev, zato je grda laž, če tako imenovani „naprednjaki“ očitajo cerkvi nazadnjaštvo. Z raznimi vzgledi iz zgodovine zlasti iz francoske prekucije je podprl govornik svoje trditve ter pokazal, kako so se ravno „naprednjaki“ mnogokrat pokazali sovražniki omike, prostosti in človekoljubja.

V lužiško-srbskem narečju je spregovoril profesor Bril (tudi posvetnjak) o evangelijskem delovanju Metodovim in o zvestobi do Petrove stolice. Posebno je očaral poslušalce s svojo veličastno postavo pa s prijazno in poljudno besedo nadškof Sceptički, ki je govoril maloruski, povdarjajoč, da je Velehrad vsem slovanom sv. mesto, ker nam je odtod zasijala luč Kristusove vere, ki je naš najdražji zaklad. Hoditi nam je po stopinjah sv. Cirila in Metoda ter z molitvijo in delom pospeševati zedinjenje v enem ovčnjaku Kristusovem.

Znameniti nčenjak in prijatelj Slovanov p. Palmieri je kratko ogovoril zborovalce v češkem jeziku, rekši, v Rimu sta bila sv. apostola posvečena za škofa, naj tedaj ostane med Slovani vera, ki sta jo prinesla sv. brata.

Vsenčiliščnica Sofija Likajev iz Petrograda, ki je pred kratkim prestopila v katoliško cerkev, je spregovorila velikorusko o dobroti, biti ud prave cerkve Kristusove. Na vrsto so prišli sedaj Jugoslavi. Najprej je dobil besedo prof. Kovačič iz Maribora. Rekel je po priliki: Slovenec od bistrice Mure in deroče Drave ima poseben vzrok, izraziti svojo radost in hvaležnost v Velehradu ob grobu sv. Metodija, saj je Metod bil ne samo moravski, ampak tudi naš pastir, njegove noge so posvetile tudi slovenske kraje. Metod je bil gost slovenskega kneza Koclja, katerega oblast je segala od Blatnega jezera do Drave. Moravani in Slovenci so bili takrat bližnji sosedji, pozneje nas je usoda ločila, ker so se med nas vrinili Mažari. Po prostoru smo sedaj daleč raztrjeni, a naša srca so blizu in duh sv. Metodija naj nas še tesneje združi. V imenu Hrvatov je spregovoril dr. Pazman, vsenčiliški profesor v Zagrebu, dr. Grivec iz Ljubljane pa je pozdravil zborovalce v imenu ljubljanskega knezoškofa, kar se je sprejelo z živahnim ploskanjem in slavsklici. V imenu Slovakov je govoril župnik Hlinka, ki je bil že na prejšnjem shodu zanimiva prikazen. Prišel je ravnokar iz ječe. Zaradi njegovega narodnega mišljenja in delovanja

Ko je bila pa ta varčnost že čez mero, pokaral ga je modri Bog na poseben način. Jeseni tistega leta se pripte v Dolino neki slepar, ki se je izdal za desetega brata.

Hodil je od hiše do hiše in se delal neumnega in modrega, kakor mu je bolj kazalo. Imel je pri sebi tudi tovariša, ki ga je dobro podpiral pri njegovem poslu.

Ko tedaj prideta oba v Dolino, kmalu zvesta od ljudi, da je moj brat precej petičen. Njega torej skleneta opehariti.

Nekega večera prideta k bratu in prosita prenočišča. Gospodinja, stara Meta, jima reče, da ni prostora, ker morajo nocoj prenočiti tudi tesarji, jutri bodo namreč postavili nove svili.

Deseti brat se tebi nič meni nič hitro, obrne in hoče dalje. Tovariš njegov pa stopi v vežo, skloni se k Francetu, ki je ravno iz sobe prišel in mu nekaj tiho pove.

Na to stopi France van in pokliče desetega brata nazaj ter ga kaj uljudno sprejme. Potem ju pelje v sobo, stari Meti pa ukaže, kaj boljsega pripraviti za večerjo.

Meti se je čudno zdelo, kako je to, da je skopi France tako naglo postal radodaren. Začela je sumiti, da mogoče nista poštna človeka, da sta morebiti celo vedežnika in čarovnika. Pri tej misli se je tako prestrašila, da je storila veliki križ.

Ko je večerjo skuhala, nese jo v hišo in postavi na mizo. Nato pristopijo naši trije znanci, posedejo krog mize in začnejo večerjati. Po jedi vstane France in hoče oditi. Deseti brat ga pa precej pokara, češ, kako to, da gre od mize, predno so opravili molitev. France se ves zavzet vrne in počaka molitve. Potem pa stopi v kuhinjo do Mete.

Vsa v strahu ga vpraša, kdo da sta ta dva človeka?

On ji reče: Nič se ne boj, prav poštna sta. Molita rada, kar je dobro znamenje, da sta poštni duši. Sedaj pa hitro pojdi in pripravi v mali izbici dve postelji, da pojdeta k počitku; rekla sta mi, da sta trudna.

Po teh besedah je bila Meta umirjena. Ko je slišala, da rada molita, odvalil se je iz srca težak kamen. In prav hitro je šla v čumrato postiljat, in vesela je bila, da lahko skaže tujcema telesno delo usmiljenja.

Ko je bilo vse pripravljeno, spremil je France potnika s svečo v pripravljeno sobico. Ondi se še nekaj tiho pogovore, potem jima želi lahko noč in odide.

Ko France stopi v hišo, bila je družina zbrana pri večerji. Stara Meta mu reče, naj gre večerjat, on pa odgovori, da je že poprej jedel; skupne večeršne molitve ni čakal. Družini da hitro potrebna povelja za drugi dan, potem pa odide precej v svojo spalnico.

Vrata za seboj zaklene, luč ugasne, ter sede na postelji. Z žuljavo dlanjo si podpre vročo glavo. — Burne misli mu rojijo po glavi. Kri mu kipi, in srce nemirno bije v prsih. V svoje mučne misli zatopljen, sedi na postelji čez tri dolge ure. Zdelo se mu je, da je prebil že celo večnost, predno je dočkal najstarejše ure.

Ko odbije kladivo v vaškem zvoniku, najstarejši uro, prične mu srce še nemirneje utripati. Tiho zleze iz postelje, odpre vrata in gre po prstih pred spalnico neznanih tujcev.

Tukaj na lahko potka, in vrata se mu hitro odpro. Deseti brat je še bedel in bral iz neke umazane knjige. Tovariš njegov je pa že spal.

France ga povpraša, bo li kmalu čas?

Deseti brat mu odgovori: Čez pol ure! Mej tem pa pojdi in prinesi vse srebrne denarje, ki jih imaš,

Današnja številka ima „Naš Dom“ kot prilogo.